

"T X I L L A R D E G I" Jaunari.-

Euskaltzale bizkor:

Ongi etorria euskal-alorretara! Ba-ditekek apika geu baiño ere aspalditxokoagoa izatea, baiño bolaratxo ontan zabaldu duk emen ire berri. Gogoz irakurriak dizkagu ire idazlantxoak eta irentsia ire "Leturia-ren Egunkari Ezkutua". Bejondaikela! Zorionez, gazte asmotsu baten zantzu nabarmena igarri dikagu ire lerroetan barna, buru argi baten erraiñuak. Ba-zikan gure euskerak ire gisako gazte egikor baten premi!

"Leturia-ren egunkari ezkutua"ri buruz zer esan? Iruzkim luzetxo bat-edo egiteko asmotan nengokan, baiño nere iritzia -edonor batena-labur-labur adieraztea otu zaidak. Ba-zekikat Aita Villasante'k iruzkin sakon bat egiña dikala "Egan" aldizkarian azaltzekoa; baita gure Gandiaga olerkariak olerkitxoren bat eskeiña. Egoki zerizkiokat. Ez duk nolanaikoa erditu dukan eleberri ori. "Idazkerari iara gelegi egin gabe, bere almenak gai-arian biltzen dituan idazle bat bazetorkiguk noizpait", zesaidakekan batek arestian. Etzaiok arrazoirik palta ere.

Entzuna nikan aspalditxotik idazle gazte batek "esistenzialista kutsuzko" eleberri bat argitara emanik zedukala. Irakurmin nengokan. Artu ta irakurri nikan. Iritzia eskatu zidatekan amaitu orduko. Zer eritzi jakin ez-ta geratu nindukan. Beste oei alako goraipamenak entzunda oker nengokelakoan geratu nindukan. Dana dala egiari zor gatzazkiok eta itz-bitan adieraziko dikat nere irizpidea. Egia esan, naste-borraste bat-edo otu zitzaidakekan. Aria ondo eramana. Baiño arrunta xamarra... nere gardiz. Astuntxoegi ere ez ote duk? Maiz orrialdeak saillean pasatzeko gogoak ere ematen zidakekan. Irakurtzale porrokatu nauk izatez, batez ere elerti-filosofi gaietan. Ez dikat, bada, uste oitura-ezatik ditekeanik...

Gaiñera, nere ustez beintzat, gai oek ekarritzakoak baiño areago izan bear ditek etorritzakoak. Ekarria ez duk erreza, ongi ekartzen beintzat; etortasunaduk zailenik eta bearrenik, eta onetxen

palta zekuskat nik ire idazti ontan. Etortasun-eza onek, indarka edo asma-egiñaletan bezela egiña zegokala zirudik. Alako zerbait iruditzen zitzaidakekan aurreneko atalean batez ere, "Udalen" delakoan, alegia. Onetzaz gaiñera, maitasuna, ezkontza, libertatea, aukerapena, ta bitan-edo azaltzen dukan Jainko orren irudi margul ori... Moral aldetik bakarrik ez, "Etika natural" aldetik ere etzekikat nola epaitu leizken... Dostoievski baten eleberrietan ireak baiño intziri etsituagoak arkitzen dituk orrialde bakoitzean, baiño egoki ta bere puntuan otutzen zaiok edonori. Naiz-ta bapatean Jainko ta gizaki guziena aurka biurtu, beti egoki. Etortasun, egitasun onen palta edo egokitasuna somatzen dikat ire ortan...

Nortasun egin baten pentsaera umotua baiño, esistanzialista joerako nobelari asko irakurritako baten saioak iruditu zaizkidak ire bururapenak. Ez dikat onekin liburu au ire seme ez denik idaroki nai, filoso-elergille oen kutsapena igan nabarmen somatzen dala baizik, "eragilleena" baitipat.

Enikek onekin ire asmo ta almenik deuseztu nai. Elbarritu baiño bizkortu. Nor arrituren duk ba, asi-berri batek bere aurreneko jardupena erdipurditan sortzea? Ekiok irno bide oetatik. Bazegok gure errian bertan ikutugabeko naiko eleberrigai ederrik asko. Nor bilduke ta eleberrituko zizkiguk? Margil adi gure erriaren barne-arazotan. Ez dituk nolanaikoak. Buru-argitasuna, biotzunkitasuna, maitasun-garra, kultur-iakintza sakona, zer geiago erri baten problematika ulertzeko? Gure euskera err-errian sartuko baduk ere, bearrezko zaiguk bide oek ere urratzea noizpait... Onetzaz besterik ez oraingoz.

Beste arlotxo bat ere ba-nikan irekin jardutekoa.

Barkatu zak nere ausardia. Enatorrik erasotzeko asmoz, adiskide antzean neure iritzia azaltzekotan baiño.

Irakurria dit ik emen bildutako euskerazko batzarraldi artan bidali ukan gutun idekia. Baita arestian Aita Villasante'ri idatzitakoa ere. Ire "Taupadak" ere bai. Mirestekoa duk benetan ire asmotasun sutsu ori. Aolkutxo bat idarokitzea zillegi al zaidak?...

Egia esan, alperrikako zerizkidak eta ez ain ongarri eurentzat ere, gure aurrekoek gei-egi arroturik duten euskera-joera kontu oietan naastea. Etenkigarririk baiño kalte geiago sortzen ditek gai oek; onetxek ere urruntzen dizkik gure aurrekoak elkarrengandik. Arrazoi aski badik gure Zaitegi jaunak Uztaila-Daguenila'ko "Eusko-Gogoa" aldizkariko atarian onako au ziagekanean: "Beste errietan gerta danez, gazteok begirunez ta itzalez io oi dute garako gizonengana argi-eske ta laguntza-eske. Gurean zoritxarrez, ez da orrelakorik gertatu: maiz gazteok asaldatu dira garako gizonen aurka: ortik gure alkar buru eziña. Zenbait gaztek uste dute berak agertu arte, ez dala euskeraz idatzi. Esate baterako 1.900-1937 arteko Azkue, Eguskitza, Lizardi, Olabide, Orixe ta abar bazterrean utzi nai lituzkete. Gazteok egokiera aundirik eztute izan, nonbait, idazle bikain oien lanak bear den egonarriz auznartzeko. Euskerarik eztute lorrindu idazleok, ez orixe. Nik enun uste idazleok ain biurri izan litezkeanik, alako izugarririk egin litzaketeanik... Euskera orriloan eta gara betean utzi dutela esan badizute, orriloan eta gara betean dateke. Dana dala, gazteok garako idazleon lanak aztertu bearra lituzkete, egia danentz ikusteko".

Garako idazle ospetsu oen artean, apaltasunak izkutarazi duan Zaitegi bera ere aipatzekoa duk, noski.

Jendea leporaño dagola uste dikat amaigabeko berriketa oekin. Antziñako zaarak aztertu bear dizkagula? Ondo zegok. Baiño gizaldi onen asieratik euskera bide okerretik abiarazi dutela? Utikan! Joan gizaldikoak, eta Axular bera ere ikusi nai nitek egungo gaietan barna! Itzalez ta begirunez ta mirespenez begira bear dizkagu gizaldi ontako idazle-sailla, eta oek batez ere. Oek, garako idazleak, urratu zizkigutek iakintza ta gizapide-landa guziak, ta onen bearra zikan baitipat gure euskerak. Lan gogor eta astunena oen bizkar zamatu duk doi-doi.

Euskera-arazoa joera batek edo bestek askatuko dulakoan al ago apika? Arkitu al duk joera ori? Arraio pola!, barreda sak lau aizetara! Etziguk, nere ustez, korapilletxo au joera batek edo bestek askatuko, asko ta ugari idazteak baiño.

Joera-zaleak be-zeudek euskal-idazleen artean, baiño egia esan, guziek bide berdintsutik zijoaztek. Batak ezin duna besteak asmatzen baitik. Oar zak euskal aldizkarietan ere, ainbesteko desberdintasunik somatzen al duk? "Orixe" jaunak senez diagonez, euskal-idazleok oraingoz bata besteen ikasle gaituk. Eta bestela ain gaizki bagoaz, argitara zabaldu zak beste joera-edo bear luken bide "ezkutu" ori.

Ezti esan nai onekin euskerak batere a-razorik estaukanik, oztopo-alderdi oek geiegi anpatu bear ez ditugula baiño. Euskaltzaleok, euskaldunok orobat, urri gaituk oso, eta pamili txikien akats bereziak zeuzkagu. Bata besteenean naasi bear derrior. Zer genesaiokek nekazari bat industri-teknikoen lanbidetan naastuko baukek? Ez al da berdin idazletxo tentel bat, gizon erdilandu bat filoloji-gaietan naastea? Bai, euskera etxekoa izan-da...

Amaitzera noakik, adiskide. Bestela neroni naastuko nauk ez dagokidan arloan. Onde esanak onartu, ta oker daudenak barkatu. Erantzun nai izan ezker zabalik dauzkak YAKIN onen ateak.

Bastarrika'tar Iñaki

E U S K A L T Z A I N D I A R I . -

Ausarkeri bada ere ez dugu zenbaki au itxi nai, aspalditxetik darabilgun eskaritxo edo idaroki bat azaldu gabe. Gazte guzien partez doa.

Zergatik ez du gure Euskaltzaindiak urteroko "txapelketa" bat antelatzen? Eleberri-sariketa bat, alegia. "Urkijo-Saria" edo besten bat, mundu guzikoa "Nobel-Saria" dan bezela, edota Espaini'koa "Premio Nadal", eta beste ainbeste diran bezela?

Askoren almenak esnatu ta bizkortuko lituzke. Gaiñera, urteroko nobela saritu orrek bere etsa aterako luke aldi luze gabe, ta aisa salduko litzake. Euskal idazle gazteok ere, beste erri guzietakeak bezela, geren estimuloak bear ditugu euskal-lanari ekiteko. Diru-kontua? Nun dira euskaltzale aberatsak? Askoren arten batzokitxo bat zergatik esatu ez? Ziur gaude gure euskeraren zain ditugun gizonak, gazteon eskaria kontutan artuko dutela. Milla esker!

Y A K I N